

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Benjamin Kitobo

tegen

VRT en Machteld Libert

Met een brief van 24 januari 2015 dient meester Miet Vermaere, namens haar cliënt de heer Benjamin Kitobo, een klacht in tegen de VRT en journaliste Machteld Libert. Aanleiding zijn twee reportages in Het Journaal van 25 november 2014 van respectievelijk 13.00 en 19.00 uur onder de titel 'Kerk onmachtig tegenover priesters die voorwaarden schenden'. Algemeen directeur informatie Luc Rademakers antwoordt met een brief van 12 februari 2015, waarop meester Vermaere repliceert met een brief van 30 april 2015.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 3 juni 2015. Meester Vermaere en mevrouw Lieve Halsberghe waren hierop aanwezig namens Benjamin Kitobo. Hoofdredacteur van Het Journaal Björn Soenens en bedrijfsjurist Hilde Minjauw vertegenwoordigden de VRT.

DE FEITEN

De reportages gaan over een gepensioneerde Vlaamse priester die in de jaren '80 kinderen misbruikte, en nu nog steeds een vzw voor weeskinderen in Rwanda leidt. De bisschop van Gent legde de priester een reisverbod en een aantal andere voorwaarden op, maar die houdt zich daar niet aan. Volgens de reportages voelt de Kerk zich onmachtig ten aanzien van priesters die misbruik pleegden en zich niet aan de voorwaarden houden, en heeft ze geen pasklare oplossing daarvoor. In de reportages komt de bisschop van Gent aan het woord, die zegt dat Rome de priester best zou laïciseren, en dat hij die vraag al gesteld heeft en opnieuw zal stellen aan het Vaticaan.

Het Journaal van 19.00 uur voegt nog toe dat de ereconsul besliste om de priester geen visum voor Rwanda meer te geven, en zegt dat de bisschop van Gent tevreden is met die beslissing.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager, die zelf slachtoffer is van seksueel misbruik in de Kerk, zegt dat de reportage niet strookt met de waarheid. Volgens klager draait de reportage de zaken om en stelt ze de Kerk voor als slachtoffer, door te zeggen dat die zich 'onmachtig voelt ten aanzien van priesters die misbruik pleegden en zich niet aan de voorwaarden houden'. De journaliste neemt klakkeloos de woorden van de bisschop van Gent over en presenteert dat als de waarheid aan de kijker. Dat de priester naar Rwanda reisde is waar, zegt klager, maar de rest is het standpunt van de bisschop dat de journaliste kritikloos overneemt, terwijl de waarheid is dat de bisschop al jaren schuldig verzuim pleegt, maar dat zegt de reportage niet.

Klager vindt dat de journaliste de bisschop onvoldoende kritisch ondervraagd heeft over de naleving van de maatregelen door de priester, en bovendien heeft nagelaten om na te gaan of de bisschop wel ooit maatregelen heeft opgelegd.

De journaliste had volgens klager ook moeten vragen waarom de bisschop het gerecht niet op de hoogte heeft gebracht van de problematiek. Daardoor komt de bisschop er makkelijk vanaf, wat volgens klager leidde tot een ongepast zelfbeklag van de bisschop.

Klager noemt deze benadering ongepast en kwetsend voor alle slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk. Bovendien laat Het Journaal de bisschop zijn standpunt ventileren zonder ook de slachtoffers om hun mening te vragen, terwijl de journaliste volgens klager wist dat minstens één slachtoffer bereikbaar was.

Verder bevatten de reportages volgens klager een aantal feitelijke fouten, onder meer over de verjaring van de feiten, over de leeftijd van de priester, over zijn openbaar optreden als priester en over de beslissing van de ereconsul om geen visum te geven. Er waren feiten van misbruik die slechts verjaarden in 2010 en nog niet verjaard waren op het ogenblik dat de bisschop maatregelen oplegde aan de priester, als hij die al oplegde. Klager wijst er ook op dat een ereconsul niet kan beslissen over de toekenning van een visum. De journaliste heeft deze feiten onvoldoende gecheckt en brengt alleen de officiële versie van de Kerk, terwijl ze het dossier al lang kende.

Klager vindt ten slotte dat de VRT de problematiek van seksueel misbruik in de Kerk over het algemeen eenzijdig belicht en te weinig aandacht heeft voor de slachtoffers.

De VRT zegt dat Het Journaal het item bracht vanuit de invalshoek van de Kerk die een reisverbod ten aanzien van een pedofiele priester blijkbaar niet kan afdwingen. De redactie koos daarmee voor de hoofdzaak op dat moment, en het is normaal dat een redactie zulke keuzes maakt. Precies daarom belde de journaliste met de bisschop van Gent en met de ereconsul over het reisverbod. De reportage vertrok in dit geval niet vanuit de slachtoffers van seksueel misbruik, en daarom kwamen feiten en slachtoffers niet aan bod.

De reportage kon vanwege de beperkte tijd ook niet ingaan op alle opgelegde voorwaarden en koos daarom voor het reisverbod. Maar beide reportages gingen wel degelijk uit van de vaststaande realiteit dat de priester zich schuldig maakte aan seksueel misbruik, wat expliciet door het nieuwsanker in de inleiding werd vermeld.

De VRT wijst er ook op dat ze in andere reportages wel degelijk aandacht besteedde aan verschillende facetten van en standpunten over seksueel misbruik in de Kerk, ook aan het standpunt van de slachtoffers, maar alles kan niet altijd aan bod komen.

Wat de passage over de verjaring betreft, argumenteert de VRT dat de reportage niet zegt vanaf wanneer welke feiten precies verjaard zijn. Maar de verjaring is zeker een feit sinds 2010. Die passage kan dan ook moeilijk als een fout worden beschouwd, zegt de VRT.

Wat het visum betreft, zegt de VRT dat de ereconsul wel degelijk bevestigde dat de priester geen visum meer zou krijgen. Andere mogelijke onnauwkeurigheden over de leeftijd van de priester en het moment van zijn pensionering, noemt de VRT niet echt relevant.

BESLISSING

Het Journaal behandelt het dossier rond de priester vanuit de invalshoek van de maatregelen die de Kerk hem oplegde. Dat is een relevante redactionele insteek voor een item van twee minuten, waarin niet alle aspecten rond seksueel misbruik in de Kerk aan bod kunnen komen. De journaliste interviewt de bisschop van Gent over het reisverbod en geeft zijn standpunt waarheidsgetrouw en onafhankelijk weer, wat dat standpunt ook moge zijn. Dat het standpunt controversieel kan overkomen, ligt niet aan de redactionele aanpak van de journaliste.

Het probleem van de verjaring is een – overigens niet eenvoudige – juridisch-technische kwestie waarover de reportage geen oordeel velt. De Raad stelt verder vast dat de formulering

van enkele passages in het verslag onnauwkeurig is, maar de onnauwkeurigheden zijn niet van die aard dat ze als een beroepsethische fout beschouwd kunnen worden.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 18 juni 2015